

Heerlen

Gespreksnotitie

Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid
Woensdag 14 januari, blok 2 'lokaal gezag', 10:45-11:30

Datum	Geachte leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid,
5 januari 2025	Het rondetafelgesprek heeft als doel het in kaart brengen van de aard en omvang van overlast bij publieke recreatievoorzieningen en het verkennen van effectieve, structurele oplossingen. Als vertegenwoordiger van lokaal gezag ben ik gevraagd om een toelichting te geven op het perspectief, de overwegingen en manier van handelen rondom overlast op kermissen.
Auteur	Afgelasting voorjaarskermis 2025 In mei 2025 heb ik na een zorgvuldige afweging helaas moeten besluiten de voorjaarskermis in Heerlen af te gelasten. Buiten de coronaperiode was dit de eerste keer dat een kermis niet doorging. In dit geval viel de voorjaarskermis in dezelfde periode als de (voorbereiding op de) NAVO-top. Het nemen van zo'n besluit valt zwaar. Er is een gedegen en tijdige voorbereiding aan vooraf gegaan, mede omdat ik lang op het spoor zat om te onderzoeken of de kermis in een andere vorm of met (nog) meer preventieve maatregelen doorgang kon vinden. Dat is een ingewikkeld proces. Lang was niet duidelijk hoeveel politie-inzet de NAVO-top zou vergen. Daardoor kwam er ook laat duidelijkheid over de beschikbare politiecapaciteit in Heerlen. Daardoor heb ik een maand vóór de kermis moeten besluiten deze toch te annuleren, omdat de veiligheid niet was te garanderen. Die verantwoordelijkheid ga ik niet uit de weg, maar het is natuurlijk geen fijne boodschap om te brengen aan betrokkenen en inwoners. Uiteindelijk had het veel aandacht van media en raad tot gevolg en niet in de laatste plaats vervelende gevolgen voor kermisondernemers. Die hadden niet alleen financieel op de Heerlense kermis gerekend, maar het wegvallen van een kermis gooit ook het meereizende onderwijs voor hun kinderen in de war.
W. Kuppens	
Bijlage(n)	

Situatie Heerlen

Heerlen is een stad die onder andere via het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid met een generatielange inhaalrace inzet op groei en op het doorbreken van 's lands grootste concentratie van armoede en kwetsbaarheid. Ook op het gebied van veiligheid wordt (vaak) met ondersteuning van het Rijk alles op alles gezet

om ervoor te zorgen dat de concentratie van criminaliteit en ondermijning afneemt.¹ Het is dan ook inconsistent en onbegrijpelijk dat de politiecapaciteit in het basisteam Heerlen met 15% (27fte) terugloopt als gevolg van een systeemgerichte benadering (een rekenmodel) van de minister van Justitie en Veiligheid². De politiecapaciteit wordt daardoor nog schaarser dan dat 'ie al was. De Heerlenaren plukken daar de wrange vruchten van en hebben dat gemerkt met het annuleren van de kermis.

Onvoldoende politiecapaciteit

De politie die nog beschikbaar was, bleek nodig voor het garanderen van de basispolitiezorg in Heerlen. De andere agenten werden opgeëist door de NAVO-top in Den Haag. Daardoor kon vanuit politie bij de kermis geen garantie worden gegeven om op te kunnen schalen bij incidenten. Dat gaat dan van het overnemen van overlastgevende personen die door beveiliging of boa's in de kraag zijn gevat tot aan het optreden bij grotere openbare ordeverstoring wanneer groepen personen zich tegen elkaar of tegen politie, boa's of kermisondernemers keren. Voor de veiligheid van ondernemers, beveiligers, boa's en bezoekers kan ik dan niet meer instaan. In combinatie met de politiecapaciteit waren er meer omstandigheden die meespeelden, zoals de afwezigheid van straatcoaches in die periode (vanwege contractbreuk), onvoldoende haalbaarheid om een alternatieve of afgehekte opzet van de kermis te realiseren en een broeiend (online) conflict tussen rivaliserende jeugdgroepen die elkaar op de kermis zouden treffen. Al met al ging het (hopelijk) om een eenmalige buitengewone samenloop van omstandigheden, maar het blijft absurd dat dit soort afwegingen moeten worden gemaakt voor een kermis.

Noodzaak tot opschalen

Helaas blijft het snel kunnen opschalen bittere noodzaak, zowel landelijk als in Heerlen. Bij het geweld tegen een motoragent op de kermis in Hoogland en de rellen in Scheveningen was in 2025 te zien dat de politie met veel mankracht een aantal uren nodig heeft om de openbare orde en rust te herstellen. Bij de kermis in 2024 in Heerlen was politie-inzet op linie nodig om een groep van vijftig personen tot de orde te roepen die dreigden met geweld. In 2022 zorgden groepen jongeren voor een intimiderende sfeer op de kermis door met vuurwerk te gooien en opstootjes te veroorzaken. Ook heeft een kermisexploitant in dat jaar te maken gehad met fysiek geweld nadat hij jongeren aansprak op steelgedrag. In de afgelopen jaren is gebleken dat, met name bij goed weer, de kermis een hotspot is voor criminele en overlastgevende jongeren. Het signaleren en snel in de kiem smoren van beginnende conflicten vergen een groeiende inzet van beveiligers, handhavers, straatcoaches en agenten. De kosten voor de inhuur van beveiligers voor de voor- en najaarskermis bedragen inmiddels ongeveer 70.000 à 80.000 euro, die voor rekening van de gemeente zijn.

Preventieve maatregelen

Naast de groeiende inhuur van beveiligers zijn er bij de afgelopen kermisedities steeds meer preventieve maatregelen genomen om de overlast beheersbaar te houden. Bij een kermis zet ik meer straatcoaches en boa's in, stuur ik uit mijn naam vooraf brieven naar eerdere overlastgevers dat we ze in de gaten houden, worden fastfoodketens verzocht hun wifi uit te zetten om samenscholing te voorkomen, zetten politie en handhavers verwijderingbevelen of gebiedsontzeggingen in, plaats ik extra openbare orde camera's, etc. Ook denken mbo-studenten van het VISTA-college in het kader van het project Crimelabs (uit het programma Preventie met Gezag) samen met de gemeente en de kermisexploitanten na over hoe we de kermis veiliger maken.

¹ [Hoe Heerlen koploper werd op meerdere misdaadlijsten: 'Dit doet pijn, ik baal er enorm van' | De Limburger & Schulden, drugs, risicojongeren: deze gemeenten zijn het kwetsbaarst voor zware criminelen](#)

² [Beslisnota bij Kamerbrief over administratief beroep inzake regionaal beleidsplan Limburg | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Het afhebben van een kermisterrein is ook een maatregel die omliggende gemeenten steeds vaker nemen. In Heerlen heb ik dat nog niet ingezet. Het is praktisch lastig en doet het afbreuk aan het open karakter van de kermissen. Daarnaast bestaat het risico dat buiten het afgehekt terrein alsnog overlastgevende samenscholing plaatsvindt. Het is evenwel begrijpelijk dat organisatoren van de kermis deze stap nemen om de overlast te beperken.

Rol Rijk bij het ondersteunen van lokaal gezag

In de kern gaat het er om dat het Rijk zorgt voor voldoende politiecapaciteit en middelen om het lokaal gezag in staat te stellen veiligheidsproblemen, ook die bij publieke recreatievoorzieningen, aan te pakken. Dat betekent blijvend investeren in politie en het lokaal gezag leidend laten zijn in de afwegingen waar de schaarse capaciteit op in te zetten. Bij de aanpak van overlast bij publieke recreatievoorzieningen blijft de komende jaren helaas een forse preventieve inzet nodig. In Heerlen, maar ook in andere gemeenten, blijven burgemeesters alles op alles zetten om kermissen en andere recreatievormen mogelijk te maken. Maar zorg dan voor meer structurele middelen in het veiligheidsdomein.

Hoogachtend,

Burgemeester van Heerlen,

drs. R. Wever
